

hc

Doctor Honoris Causa

Cristóbal Colón Palasí

Universitat
de Girona

hc

Doctor Honoris Causa

Cristóbal Colón Palasí

Parlaments de la cerimònia d'investidura llegits
el dia 6 de juny de 2024 a l'Aula Magna Modest Prats de la UdG

Girona, juny de 2024

**Universitat
de Girona**

Fotografies: Joan Castro i Folch

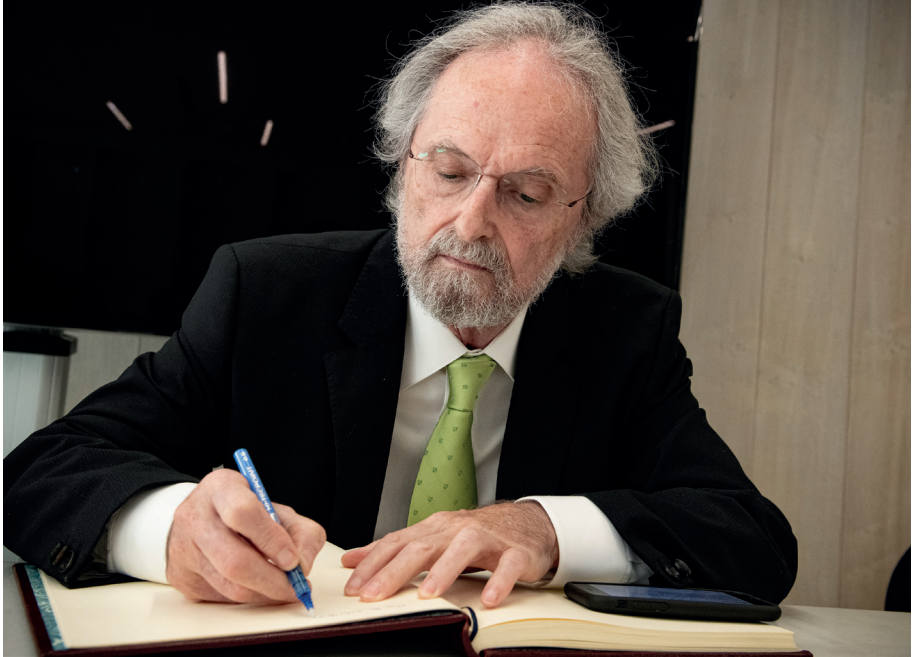
Edita: Universitat de Girona - Servei de Publicacions

Juliol 2024

Dipòsit legal: GI 1059-2024

Acord del Consell de Govern de la Universitat de Girona, en la sessió ordinària núm. 3/2024, de 25 d'abril de 2024

El Consell de Govern, en sessió ordinària núm. 3/2024, de 25 d'abril de 2024, va adoptar l'acord que diu: Aprovar la **concessió del títol de doctor honoris causa de la Universitat de Girona al Sr. Cristóbal Colón Palasí**, d'acord amb la proposta presentada per l'Institut de Tecnologia Agroalimentària de la Universitat de Girona.

the *Journal of Applied Behavior Analysis* (1974), and the *Journal of Experimental Psychology: Applied* (1975).

There are a number of reasons why the *Journal of Applied Behavior Analysis* is the most widely read journal in the field.

First, it is the only journal in the field that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Second, it is the only journal in the field that is published by a non-profit organization, the Association for Behavior Analysis.

Third, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Fourth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Fifth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Sixth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Seventh, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Eighth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Ninth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Tenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Eleventh, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Twelfth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Thirteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Fourteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Fifteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Sixteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Seventeenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Eighteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Nineteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Twentieth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Twenty-first, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Twenty-second, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

Twenty-third, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional organization, the Association for Behavior Analysis.

**LAUDATIO DEL SR. CRISTÓBAL COLÓN PALASÍ
A CÀRREC DE LA DRA. CARMEN CARRETRERO
ROMAY**

Rector Magnífic;
presidenta del Consell Social;
apreciat Cristóbal Colón;
autoritats;
estudiants, companys i companyes de la UdG;
amigues i amics,

Vull agrair en primer lloc a l'Institut de Tecnologia Agroalimentària haver proposat en Cristóbal Colón com a candidat a un doctorat honoris causa, i també haver-me permès el privilegi de presentar la lloança d'aquest home valent i compromès que ha fet possible una entitat modèlica, que no només assoleix amb escriu el seu objectiu, millorar la qualitat de vida i promoure la integració social de persones amb discapacitat intel·lectual o trastorns mentals severos i altres col·lectius en situació de vulnerabilitat, sinó que ho fa mitjançant la fabricació dels millors iogurts del món.

Vivim un moment en què la societat està immersa en un model econòmic que tendeix a deshumanitzar les persones, fomentant l'individualisme, la manca de consciència social i la por «al que és diferent». Per això em sembla rellevant que des d'una universitat, que ha de ser motor de coneixement, de creativitat i d'esperit crític, i sobretot educadora, es reconegui la tasca d'un home que ha dedicat la seva vida a proporcionar eines per desenvolupar una vida digna i satisfactòria a les persones dife-

rents, diferents perquè tenen necessitats especials, o perquè pertanyen a col·lectius vulnerables en el context de la societat actual.

Cristòbal Colón va néixer a Zuera, a l'Aragó, com jo, i si hi ha una cosa que se'ns atribueix als aragonesos és que som tossuts, «cabezones» diuen al meu poble. Pot ser un defecte, però és també determinació, la raó per la qual alguns clarividents com en Cristóbal, convençuts de la bondat d'allò que defensen, són capaços de superar totes les dificultats per fer realitat les seves idees.

A la tossuderia, en el cas d'en Cristóbal, s'hi ha d'afegir una altra virtut, el coratge, la valentia d'abandonar allò que era estable i segur per arriscar-se a emprendre un pla, aleshores revolucionari, sense tenir cap seguretat, cap finançament i ni tan sols una idea clara d'allò que volia fer, però sí la percepció que les persones que vivien en un manicomi no tenien més vida que veure passar els dies sense cap sentit, i que no es podia quedar mirant aquesta realitat sense intentar l'impossible: dotar de sentit aquelles vides.

Va quedar orfe de pare molt jove; era el petit de tres germans. Amb 14 anys es va traslladar a Saragossa, on va tenir la primera feina com a aprenent de sastre amb un familiar seu, allà va aprendre el valor dels detalls i de la feina ben feta, i ja llavors es va començar a qüestionar el perquè de les coses, el sentit de la feina i de la pròpia vida.

Les seves inquietuds el van portar a participar en els moviments antifranquistes i a relacionar-se amb entorns d'intel·lectuals, i entre ells el món de la psiquiatria. Va ser així com va prendre contacte amb la malaltia mental, començant a treballar com a mosso en el que llavors era el manicomi de Las Delicias de Saragossa.

La seva ideologia política el va portar a la presó i en sortir es va traslladar a Catalunya, on va treballar en altres centres de salut a Barcelona. Va iniciar els estudis de Psicologia al Col·legi Universitari de Girona i es va llicenciar a la UAB, i va acabar al manicomi de Salt, com a monitor del departament de laborteràpia.

A Salt, veia com els interns passaven els dies asseguts al pati, sense present, sense futur, sense esperança ni objectius, i des del seu convenciment que el treball dignifica vides, començà a «jugar a treballar» amb

els interns. Tanmateix, com diu ell, «el sentit del treball és un treball amb sentit», i per tant aquelles ficcions no tenien l'efecte desitjat.

Malgrat que el dret a treballar de totes les persones, rebent una remuneració justa i equitativa, està recollit en l'article 23 de la Declaració Universal dels Drets Humans, en aquell temps era impossible trobar una feina per a persones amb discapacitat o malaltia mental. Per això, juntament amb la seva dona, Carme Jordà, també psicòloga i valenta com ell, i catorze persones amb greus trastorns mentals, va abandonar el manicomi i es va presentar a l'alcalde d'Olot per demanar suport per dur a terme una iniciativa trencadora: «crear una empresa perquè hi puguin treballar persones amb trastorns mentals», tot i que encara no tenia clar què ni com havia de ser.

L'alcalde, tot i veure difícil que se'n sortissin, els va donar suport, i l'Ajuntament els va cedir una sala del convent del Carme d'Olot, on van començar a treballar. És llavors, el 1982, quan neix la cooperativa La Fageda.

A l'inici ho proven, sense gaire èxit, primer amb la imatgeria religiosa i després en el sector tèxtil. El 1983 creen la secció de jardineria, en què una brigada de deu persones ofereix serveis de manteniment d'espais públics i privats.

El 1984 la cooperativa adquireix la finca agrícola Els Casals, a la Fageda d'en Jordà, amb l'ajut de la Diputació de Girona i un crèdit bancari, i és allà, enmig de la natura, on tot començarà a funcionar. El 1987 s'hi instal·len els treballadors i s'inicia el viver forestal. Els començaments no són fàcils, però de mica en mica el viver funciona, venen planters d'arbres per a reforestació i es comença a veure la viabilitat de l'empresa, l'objectiu de la qual no és guanyar diners sinó ajudar persones amb malalties mentals i discapacitat intel·lectual, però amb uns resultats econòmics que permetin la sostenibilitat financera del projecte.

El 1989 la cooperativa disposa de 100 vaques i produeix 600.000 litres de llet a l'any, però la venda de la llet aporta pocs recursos, sobretot en el context de les quotes de producció làctia que imposa la Unió Europea. Per això decideixen fer un salt endavant invertint en un projecte de més valor afegit i el 1993 comença la producció de iogurts.

Des del principi la idea d'en Cristóbal Colón ha estat que els productes de La Fageda fossin apreciats per la seva qualitat i no per les particularitats de les persones que els fabriquen, i així aquests iogurts, sense invertir diners en publicitat, s'han fet un lloc competint amb la fortalesa de multinacionals com ara Danone i Nestlé, malgrat vendre'ls a un preu superior.

Manuel Palou i Serra, que era amic i col·laborador seu, deia que la clau de l'èxit d'en Cristóbal Colón, a més de la seva capacitat de lideratge, rau en la seva visió i la seva coherència. Bona part del secret és treballar bé, des de la matèria primera, la llet, que produeixen unes vaques criades amb el màxim confort –fins i tot escolten música de Mozart–, amb el convenciment que com millor estigui la vaca millor serà la qualitat de la llet que produeix, fins a una curosa transformació, només amb productes naturals, tot plegat sota la vigilància de professionals de primer nivell, que comparteixen l'esperit i els objectius de La Fageda, un lloc on s'intenta que tothom, fins i tot les vaques, siguin feliços.

L'any 2004 la cooperativa La Fageda es transforma en fundació. Paral·lelament al desenvolupament de l'empresa làctia, ha anat oferint a persones amb discapacitat o malaltia mental: atenció especialitzada, formació, espais de lleure i relació i, fins i tot, habitatge, si en necessiten. Però, sobretot, els ha proporcionat un lloc de treball remunerat –amb sentit–, que dona sentit a les seves vides, on estan contents i se senten part d'un equip en què realitzen una feina útil.

Però la missió no té límits; les necessitats, no només de persones amb malaltia sinó també d'altres col·lectius vulnerables amb dificultats per tirar endavant les seves vides, no paren de créixer. I així La Fageda ha d'evolucionar, incrementar els nivells de producció i diversificar els productes. Amb més guanys es poden fer més coses, perquè La Fageda és una fundació sense ànim de lucre, i per tant millorar els resultats no implica augmentar els ingressos de ningú, sinó reinvertir en l'empresa i crear més serveis per a més persones.

Així comencen a fabricar, a més dels iogurts, gelats i melmelades, i l'any 2015 inicien la costosa empresa d'ampliar la fàbrica de lactis sense malmetre l'entorn, que és un espai protegit i en un terreny volcànic,

fet que encareix enormement el projecte. Tot i així, el 2017 inauguren la nova fàbrica, completament subterrània, minimitzant l'impacte visual sobre el paisatge, i millorant la sostenibilitat ambiental.

Avui a La Fageda hi treballen més de 600 persones, i es fabriquen 100 milions d'unitats de productes lactis a l'any, amb una quota de mercat del 7,4 % a Catalunya i 2,8 milions de consumidors.

La Fageda ha esdevingut un referent, tant per la seva tasca social com per la qualitat reconeguda dels productes lactis que fabrica. Per això en Cristóbal Colón i la seva obra han rebut, entre 1997 i 2024, més de 40 premis i distincions locals, nacionals i internacionals, que no enumeraré aquí perquè la lectura de la llista es faria interminable. Però sí que m'agradaria mencionar la Creu de Sant Jordi que li va ser concedida l'any 2009, el Premi a l'Empresari Social de l'Any a Espanya, per part de la Schwab Foundation de Ginebra, associada al Fòrum Econòmic Internacional de Davos el 2005 i el 2019, el Premi Internacional «Canviant la mirada del món», del prestigiós institut nord-americà Arbinger Institute, que s'atorga a persones, organitzacions i comunitats de tot el món per la seva contribució i impacte positiu en la societat.

En Cristóbal Colón és un exemple en el respecte a totes les persones, en l'atenció a la diversitat, en el suport als col·lectius en risc d'exclusió i en la defensa dels drets humans, que ha demostrat, a partir de la seva iniciativa i experiència empresarial amb finalitat social, com es pot aconseguir una societat inclusiva, on tota persona, sigui com sigui, pugui trobar sentit a la seva vida. És per això, Rector Magnífic, que sol·licito que li sigui atorgat a en Cristóbal Colón Palasí el títol de doctor honoris causa per la Universitat de Girona.

Carmen Carretero Romay

Girona, 6 de juny de 2024

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

DISCURS DEL DR. CRISTÓBAL COLÓN PALASÍ

Rector Magnífic;
presidenta del Consell social;
querida Carmen;
autoridades,
amigos,
señoras y señores,

Me siento profundamente honrado y agradecido al recibir este título de doctor honoris causa por parte de la Universidad de Girona.

Nunca hubiera podido imaginar que un día recibiría el título de doctor, y menos aún recibirlo de esta Universidad donde en el año 1975 comencé los estudios de Filosofía y Letras en lo que entonces era el *Col·legi Universitari de Girona*, para después licenciarme en Psicología en la Autònoma.

Este momento me brinda la oportunidad de reflexionar sobre el camino recorrido, camino que comenzó en aquel lugar de Aragón, seco y desabrido, que tanto me enseñó.

De niño, soñaba con ser pastor; la figura de pastor siempre me fascinó. Encarnaba dos condiciones vitales que han sido esenciales a lo largo de mi vida: el contacto con la naturaleza y poder gozar de muchos momentos en soledad.

Recuerdo, en mis paseos en las lomas de mi pueblo, la atracción que me provocaba la vida de los animales, en especial la de los escorpiones, animales de aspecto temible y peligroso, sobre todo aquellos que viven en terrenos áridos y calurosos como los de mi pueblo.

Amaba la naturaleza, lo desconocido, la soledad.

La Fageda, el proyecto que hemos construido, ha requerido de muchos momentos de reflexión en soledad y de aventurarse por terrenos desconocidos, confiando que sabríamos encontrar el buen camino.

Esta vinculación con la naturaleza la he mantenido a lo largo de mi vida, y mucho tiene que ver con el proyecto de La Fageda. Este proyecto que hace 42 años comenzó su andadura no podría haber tenido otra sede más idónea que no fuera el entorno paradisíaco que nos acoge.

Pero mi trayectoria vital no se puede decir que haya sido fácil; después de una infancia que recuerdo feliz, la muerte repentina de mi padre cuando yo tenía 13 años marcó mi vida dándole un vuelco radical.

Pasé de vivir en un pueblo de agricultores a trabajar de aprendiz en la sastrería de mi tío Paco, y vivir en casa de mi tía, en un barrio obrero, en las afueras de Zaragoza.

Eran mediados de los años sesenta. El entorno político y social de aquel momento era el franquismo, la guerra de Vietnam, el movimiento *hippie*, las revueltas del mayo del 68 en París. En ese entorno, movido por un sentimiento de justicia y de libertad, entré en contacto con el movimiento antifranquista, que me permitió buscar respuestas a las inquietudes de juventud que anidaban en mí.

El partido comunista era por aquel entonces el principal eje vertebrador de este movimiento, y en él encontré el espacio que me permitió hacer aflorar las inquietudes más íntimas: ¿Por qué tanta injusticia?, ¿por qué las guerras y tanto sufrimiento? Esto y el impacto que me causó la muerte repentina de mi padre hizo más presentes la certeza de nuestra finitud, y las preguntas de ¿quiénes somos?, ¿qué sentido tiene el vivir?

Me preguntaba sobre qué es la conciencia, la cordura; qué es perderla, qué es la locura.

En esta búsqueda de respuestas, conocí a dos psiquiatras que me permitieron entrar en contacto con la realidad de lo que eran los manicomios de aquella época.

Aquella primera visita al manicomio de Zaragoza cambió mi vida para siempre.

Cincuenta años después, todavía recuerdo con claridad el olor nauseabundo que desprendía aquel pabellón donde malvivían una cincuentena de hombres, en un lugar que solo puedo definir como inhumano, más parecido a un establo que a otra cosa.

El mundo de la sastrería no daba a mi vida el sentido que estaba buscando, y esa experiencia que viví en el manicomio tuvo un efecto catalizador. Aún tenía que hacer el servicio militar, pero ya había tomado la decisión: cuando volviera, iría al psiquiátrico a trabajar y a formarme para cambiar aquella situación que tanto me impactó.

Trabajar en el manicomio de Zaragoza, en el de Martorell y finalmente aquí en Salt fue una experiencia desgarradora. Eran unos lugares donde el sufrimiento humano hacía desaparecer la dignidad que todos tenemos. En aquellos momentos, los últimos años del franquismo, aparecieron a la luz pública conflictos en diferentes hospitales psiquiátricos de España, que denunciaban la situación inhumana en la que vivían los allí internados, y Salt fue uno de ellos. Como resultado de estas denuncias hubo un aumento considerable de nuevos profesionales, entre los que yo me encontraba, convencidos del proceso de reforma que había que impulsar.

En Europa, hacía tiempo que se iba consolidando lo que se conoció como el movimiento de la «antipsiquiatría», que ponía en evidencia las contradicciones y las carencias de la psiquiatría del momento. Experiencias como las de Franco Basaglia en Trieste eran para nosotros uno de los principales referentes.

Basaglia afirmaba que el manicomio no cura; encierra, oprime, despersonaliza y mata. Con estas ideas de la antipsiquiatría iniciamos diferentes actividades con el objetivo de cambiar esa realidad intolerable que nos rodeaba.

Mi pasado artesano me llevó a especializarme en las actividades de laborterapia. En aquellos monstruosos manicomios creamos pequeños espacios donde esas personas, que hasta ese momento solo eran sombras, podían construir con sus manos diferentes objetos, que a su vez les daban existencia.

Yo me preguntaba si hacer estas manualidades, más propias de un entorno escolar, con las que no sabíamos qué hacer una vez acabadas, les reportaba una cierta esperanza. ¿Cómo sería si pudiésemos construir un proyecto en donde lo que hiciésemos fuese una actividad real, un trabajo real y no un como si...?

Paralelamente a todas estas reflexiones sobre mi realidad profesional, en aquel entorno de la reforma psiquiátrica comencé también a poner en duda las ideas que sustentaban todo aquel movimiento y con las que yo me había identificado. Me estoy refiriendo a las corrientes filosóficas que se venían llamando el «freudomarxismo».

Una vez acabada mi licenciatura en Psicología, sentía que esos planteamientos no me satisfacían. La visión del mundo que me ofrecía el marxismo y la interpretación del alma humana que hacía la psicología analítica me parecían del todo insuficientes.

Orienté mis intereses al estudio de otros planteamientos, con otras miradas hacia lo humano, que me abrieron las puertas a ver el mundo, al hombre y a mí mismo de forma diferente. Volví a beber de las fuentes de la filosofía antigua y de las tradiciones de todos los tiempos, con el anhelo de comprender la verdadera naturaleza de las cosas.

Me di cuenta, que desde que el hombre es hombre, siempre se ha hecho las mismas preguntas: ¿Quién soy?, ¿Cuál es el sentido de la vida, qué es el bien, la verdad, la justicia, el amor?, y las respuestas no podían ser ilimitadas. A lo largo del tiempo fui viendo que, en lo esencial, todas las grandes tradiciones daban las mismas respuestas de forma diferente.

En esta situación de duda existencial, el nacimiento de mi hija María hizo que las cosas se precipitaran y desencadenó otro cambio radical en mi vida: iba a empezar un nuevo proyecto.

Y aquí empezó todo.

Fue entonces cuando tomé la decisión de abandonar el mundo institucional en el que me había movido hasta entonces y empezar un proyecto en donde pudiera seguir siendo fiel a aquella decisión que tomé en mi primera visita al hospital de Zaragoza: ayudar a esas personas condenadas de por vida, por un diagnóstico aterrador.

Tomada la decisión, pensé que ese proyecto de crear una empresa real donde pudiésemos hacer cosas reales podría desarrollarse en la Garrotxa.

En principio había dos elementos que hacían posible intentarlo: la comarca era un lugar maravilloso, y el doctor Josep Torrell, al que conocía de años atrás, era el responsable del área psiquiátrica de la Garrotxa, y estaba seguro de que la idea que yo estaba pensando él la compartiría. Y así fue. Torrell ha sido durante estos 40 años un fiel compañero y valedor de nuestro proyecto. Un proyecto que iniciamos juntos en Olot con quince personas y hoy acoge a más de 600.

En el inicio tenía 3 ideas claras sobre las que impulsar el proyecto:

- Crear una empresa real con puestos de trabajo reales, y sin ánimo de lucro.
- Que las actividades que realizásemos no se convirtieran en mano de obra barata para otros y
- Que se desarrollara en la naturaleza. Esto le daría una dimensión cualitativa y rehabilitadora, totalmente diferente.

Al mismo tiempo, sabía otras cosas, y una fundamental: sabía que no sabía.

Sabía además que nos enfrentábamos a una iniciativa muy compleja: no teníamos ningún tipo de experiencia, ni dinero, ni proyecto concreto a realizar. Pero también sabíamos que no queríamos volver al manicomio.

Nunca mejor dicho: lo que estábamos pensando era un proyecto de locos. Sin embargo, como dijo Chesterton, «la aventura puede ser loca, pero los aventureros deben estar cuerdos».

Ahora pienso que lo primero era totalmente cierto. En cambio, no estoy muy seguro de la cordura de los aventureros. Pero también es verdad que la etimología de la palabra *cordura* se refiere a estar conectado con el corazón; entonces, es posible que todo el proyecto estuviera preñado de cordura.

Siguiendo con los recuerdos, se me aparecen una tras otra, las innumerables dificultades a las que nos hemos tenido que enfrentar a lo largo de todos estos años, pero siempre he tenido la certeza de que las cosas seguían adelante, no solamente por nuestro esfuerzo y nuestras capacidades, sino por alguna otra razón inexplicable. Pues cada vez que se presentaba alguna situación que parecía insoluble, acababa solucionándose. Esto se ha ido repitiendo a lo largo de toda la historia del proyecto. Lo más increíble de los milagros es que ocurren.

Estoy convencido de que La Fageda es una muestra palpable de ello.

Dentro de pocas semanas cumpliré 75 años y hace tres meses que me jubilé, desligándome formalmente del proyecto.

Ahora, cuando analizo lo que ha sido esencial de lo que hemos hecho en estos años como personas, la palabra que más claramente se me aparece es *reconocer*.

Sí, reconocer. Porque estoy convencido de que el ser humano tiene como necesidad fundamental ser reconocido. Las personas nos constituimos a través de la mirada del otro. Desde que nacemos, crecemos bajo la mirada de nuestra madre, y a lo largo de la vida seguimos necesitando ser vistos y reconocidos.

El recuerdo que tengo de aquellas personas que malvivían entre las tapias del manicomio es que estaban ausentes de su propia vida, porque no eran vistas ni reconocidas por nadie.

Reconocer al otro... volverlo a conocer... pero conocer y amar son las dos caras de la misma moneda. Uno solo puede conocer lo que ama, y no puede amarlo si no lo conoce.

Tolstoi, al principio de su novela *Ana Karenina*, decía: «Todas las familias felices se parecen. Las infelices lo son cada una a su manera.» Las organizaciones, como las familias, son felices y, por lo tanto, efi-

caces, y en consecuencia alcanzan así sus objetivos, en función de la calidad de las relaciones que se establecen entre sus miembros. O sea, de cómo se reconocen mutuamente entre ellos.

Como he comentado antes, el objetivo inicial de La Fageda era crear una estructura empresarial que generara puestos de trabajo reales cargados de sentido. No como aquellos de la laborterapia, porque estábamos convencidos de que el sentido del trabajo es un trabajo con sentido.

La palabra *sentido* entre otros, tiene dos significados, ‘dirección’, para referirnos hacia dónde nos dirigimos, a dónde queremos ir, qué rumbo tomamos, y ‘significado o propósito’, aquello a lo que damos valor, que merece la pena y que es importante. Lo contrario del *sinsentido*, que es lo banal, lo inútil, lo superficial, lo absurdo.

En La Fageda hablar de trabajo con sentido es hablar de un trabajo que tiene dirección y propósito.

Si compartimos la idea, como nos enseñan todas las tradiciones, de que el ser humano está compuesto por cuerpo, alma o mente y espíritu, para que el trabajo tenga sentido verdadero debe estar en armonía y satisfacer esas tres dimensiones de lo humano.

Por eso, un trabajo con sentido debe ser útil para los demás, y a cambio darnos una justa compensación económica que permita satisfacer nuestras necesidades materiales. A su vez, debe de facilitar un crecimiento, un aprendizaje, que nos permita satisfacer nuestro deseo de conocer y crear para transformar nuestra realidad, y, por último, en la medida en que trabajamos con otros, este debe ser un escenario que nos posibilite superar nuestra tendencia natural al egoísmo.

Esta dimensión espiritual del trabajo se da cuando reconocemos al otro como un yo, como un ser humano que, como nosotros, tiene sus deseos, sus anhelos, sus dificultades y sus miedos.

Concebir el trabajo de esta manera nos lleva a un mayor autoconocimiento, y genera unas relaciones con los otros más amorosas, constructivas y satisfactorias. Y nos hacen sentir que formamos parte de algo más grande que nosotros mismos.

Todos recordamos aquellas palabras de «Amarás al prójimo como a ti mismo» o la regla de oro que afirman todas las tradiciones, «Trata a los demás como quieres ser tratado.»

Y siguiendo nuestro hilo de reflexión, podríamos parafrasear y decir: «Reconoce a los demás como quieres ser reconocido.»

La sabia y sencilla frase «ver en el otro un yo y en el yo, un otro» encierra el secreto de reconocer al otro conociéndonos a nosotros mismos. Es hacer realidad la sentencia de que lo mejor que podemos hacer para ayudar a los otros es cambiar la forma de mirarlos y reconocerlos.

La trayectoria de La Fageda ha sido construida desde estas creencias. Desde la certeza que todos tenemos una vida que vivir, que todos tenemos capacidades, y que servimos para algo –aunque no todos sirvamos para lo mismo–, que todos tenemos nuestros anhelos y nuestras dificultades.

Para ello hemos construido un proyecto empresarial donde las personas importan. Un proyecto donde cada día luchamos por afianzar la cadena de valor, fundamental para asegurar la pervivencia del proyecto, pero sabiendo que lo esencial para nosotros es la cadena de sentido, esa que nos permite reconocer a los demás reconociéndonos a nosotros mismos, esa en la que nos ayudamos a nosotros mismos ayudando a los demás.

Sin lugar a dudas, la notoriedad del proyecto de La Fageda se debe a los yogures tan buenos que elaboramos, pero en realidad, a lo que nos dedicamos de verdad, es a generar esperanza.

Y esta historia por la que ustedes hoy me reconocen a mí, no hubiera sido posible sin la dedicación infatigable de muchos otros. Unos trabajando cada día sin descanso dentro del propio proyecto. Otros, desde fuera, ayudándonos y colaborando desde diferentes lugares, pero siendo conscientes del verdadero valor de La Fageda, sabiendo que es un proyecto con sentido.

Yo solo he intentado despertar en ellos la fuerza que todos albergamos en nuestro interior.

Con todos ellos, de corazón, quiero compartir este reconocimiento y darles las gracias por su esfuerzo y generosidad.

También quiero compartirlo con mis hijos, espectadores y protagonistas a la vez del transcurrir de tantos años, donde La Fageda ha estado presente cada día de nuestra vida.

Ahora, cuando desde la distancia miro la historia, la mía, la de mi familia y la de La Fageda, y siguiendo con la mirada puesta en el reconocer, en la cordura, en el amor, me acuerdo del zorro, cuando le dice al Principito: «Adiós. He aquí mi secreto que no puede ser más simple. Solo con el corazón se puede ver bien: lo esencial es invisible a los ojos.»

He querido dejar para el final el reconocimiento más especial.

A Carmen, mi mujer y compañera, madre de mis hijos; que, desde un amor incondicional, a lo largo de esta aventura loca, ha sido un ejemplo para todos nosotros enseñándonos día a día que, viendo y reconociendo, que cuidando y amando a las personas, aflora en ellas eso invisible, eso que nos define como humanos y nos hace únicos e irrepetibles.

Carmen, este doctorado te pertenece.

Estos señores se han equivocado.

ERRARE HUMANUM EST.

Muchísimas gracias por habernos acompañado en este día tan especial.

the *Journal of Applied Behavior Analysis* (1974), and the *Journal of Experimental Psychology: Applied* (1975).

There are a number of reasons why the *Journal of Applied Behavior Analysis* is the most widely cited journal in the field. First, it is the only journal in the field that is published by a professional association.

Second, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Third, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Fourth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Fifth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Sixth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Seventh, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Eighth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Ninth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Tenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Eleventh, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Twelfth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Thirteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Fourteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Fifteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Sixteenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

Seventeenth, it is the only journal in the field that is published by a journal that is published by a professional association.

DISCURS DEL DR. QUIM SALVI MAS

*Estimat doctor Cristóbal Colón;
presidenta del Consell Social de la UdG;
doctora Carme Carretero, padrina del doctorand;
president de la Diputació de Girona;
alcaldes/alcaldesses d'Olot, Llançà, Santa Pau i Sant Julià de Ramis;
president de la Cambra de Comerç de Girona;
rector Nadal, rectora Geli, rector Batlle, president Bou;
autoritats polítiques, civils i acadèmiques;
membres de la comunitat universitària;
amigues i amics,*

Poques vegades haurem assistit a un acte tan emotiu i de tanta transcendència com aquest.

Sempre repeteixo que en el nomenament d'un nou doctor honoris causa la Universitat mostra la seva ànima. Diu a la societat, al món, tot allò que voldria ser, ensenya tot allò en què creu, els valors que la informen i la fan ser com és.

Avui és la 38a vegada que atorguem el guardó més preuat de la Universitat, el reconeixement més elevat. Tenim, en el claustre dels doctors honoris causa, dones i homes que han contribuït al progrés de

les ciències i les arts, que han deixat petjada pel seu compromís de civilitat, que han fet mèrits en tots els sentits (en la docència, en la recerca, en la responsabilitat social, en l'expansió del seu pensament), que han estat miralls per a la societat. La UdG s'hi ha emmirallat i els ha homenatjat. Som nosaltres, els universitaris, els que agraiem tot el que han fet. Des d'intel·lectuals a científics, des d'activistes socials a pedagogs, artistes i pensadors, inventors i enginyers, persones que han contribuït a construir un futur millor per a la humanitat.

I poques vegades hem concedit el títol de doctor honoris causa a una persona que mereixi tant aquest reconeixement, una persona en la qual conflueixin amb tanta intensitat els valors que defensem.

Ho resumia a la perfecció no fa gaire el company Oriol Amat, exrector de la Universitat Pompeu Fabra: «En Cristóbal i La Fageda representen la quinta essència d'un ideal, la demostració viva que les empreses poden i han de ser forces de canvi positiu. En un món on sovint les narratives empresarials se centren en el benefici econòmic, La Fageda es destaca com un far de llum, mostrant un camí alternatiu.»

La tasca que el Sr. Cristóbal Colón va iniciar el 1982, als 33 anys, quan conjuntament amb la seva parella, Carme Jordà, funden La Fageda, s'ha perllongat sota la seva direcció al llarg de 42 anys, i sabem que la seva empremta es mantindrà, a partir de nous lideratges, però amb els mateixos valors de sempre. Una història de perdurabilitat i sostenibilitat que parteix d'una base innegociable. La Fageda no ha estat mai un *simulacre*, és a dir, un engrescament il·lusori, apartat de la realitat. Ben al contrari: ha perdurat i ha demostrat que es pot sobreviure en el món empresarial perquè ha estat una història d'evidències tangibles.

Amb un plus essencial: la dedicació a les persones que quedaven al marge de la lògica capitalista, de la pretesa normalitat. Com ha dit el mateix Cristóbal, «al llarg d'aquests anys, el nostre treball ha donat sentit a la vida de moltes persones; la suma del temps i els esforços dedicats al projecte han valgut la pena d'una manera immensa».

S'ha dit que La Fageda és una història d'amor, però també (és el títol del llibre que en repassa l'evolució), la història d'una bogeria. Hem

entès, gràcies a la labor de Cristóbal Colón, que bogeria és la concreció real d'allò que semblava una utopia. I que només s'aconsegueixen les fites gràcies a l'amor, a l'estimació per unes persones i uns ideals.

Viktor Frankl, en un llibre meravellós, enllaça aquest dos conceptes d'amor i de sentit de vida. Viktor Frankl, supervivent d'un camp de concentració, ens diu que l'amor és el que dona sentit a la vida i que l'amor és l'única energia que dona la vitalitat i la il·lusió necessàries perquè les persones puguin superar les adversitats més difícils.

Penso ara en un poema de Jorge Luis Borges que es diu «Los justos». Hi parla d'un home que cultiva el seu jardí, d'un altre que agraeix que a la Terra hi hagi música, d'un ceramista que premedita un color i una forma, o d'un tipògraf component una pàgina. Parla de persones que protagonitzen gestos humils, no pas revolucions sorolloses, sinó lentes, perseverants; de fet, històries del dia a dia.

Si Borges hagués conegut Cristóbal Colón, hi afegiria «l'home que té un hort i unes vaques i que fa iogurts i melmelades». O «l'home que, amb un hort, unes vaques, uns iogurts i unes melmelades dona esperança als qui no en tenien». El poema de Borges acaba així:

«Esas personas, que se ignoran, están salvando el mundo.»

Estem envoltats de discursos opressius i pessimistes, de visions del món catastrofistes i supremacistes, de violència i injustícia. De guerres, devastacions i genocidis, de la possibilitat certa de la destrucció del planeta. ¿Com volem que no sigui important, transcendental, que hi hagi persones que salven el món?

Cristóbal Colón ha contribuït a salvar-lo. I avui l'hi agraïm de la millor manera que té una Universitat. Ell mateix ens deia que «es tracta de tenir una certa idea de què és l'home, del respecte i la dignitat, i de saber que cada individu és un misteri».

Ell ha sabut, amb coratge i perseverança, entendre aquest misteri i entroncar-lo en un projecte de comunitat, de vida. D'esperança. Des dels primers treballs manuals a Olot fins a la renovació constant d'un complex alimentari a La Fageda.

Des de la viabilitat d'una empresa que no es regeix pels patrons convencionals a la consciència d'entendre que la implicació amb els treballadors, els ciutadans, no és només laboral, sinó que també abraça un objectiu assistencial per a tota la vida.

Al llarg de la història, hem incorporat al claustre de la UdG persones que són exemple d'actituds elogioses i admirables...

...en el camp de la reivindicació feminista i de la justícia equitativa i el respecte a la diversitat i a les polítiques de gènere; en el món de l'activisme i la cooperació solidària; en el terreny del compromís pel medi ambient i la salut, en la pedagogia radical que reclamen els objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides; en el món de la cultura, la filosofia, la poesia, la història i la persistència en la lluita pels drets humans. També en el món de la tecnologia i la computació, en el món de la intel·ligència artificial.

Avui incorporem al claustre de la UdG la intel·ligència emocional, la bogeria planificada, l'amor que dona sentit a la vida, la pietat entesa com un servei ineludible.

Aquest és el llegat de Cristóbal Colón. Un llegat que ens interpel·la com a humans a ser sempre fidels al manament de donar sentit a la vida. Fins i tot en les situacions més crítiques, fins i tot davant els reptes més colossals i impossibles.

Això és el que ha fet Cristóbal Colón al llarg de la seva carrera. Això és el que avui reconeixem i admirem. Això és el que avui aplaudim i honorem a la Universitat de Girona.

Moltes gràcies!

Quim Salvi

Rector de la UdG

Girona, 6 de juny de 2024

Universitat de Girona
Rectorat

Universitat
de Girona

Universitat
de Girona